

Schmidt János kutatóprofesszor szakmai munkássága

Schmidt János professzor 1935-ben született a Győr-Moson-Sopron megyei Feketeerdőn. A Gödöllői Agrártudományi Egyetem Állattenyésztési Karán 1959-ben szerzett kitüntetéses agrármérnöki oklevelet. Oktatói tevékenységét 1960-ban kezdte a mosonmagyaróvári Mezőgazdasági Akadémián és azóta is Mosonmagyaróváron dolgozik az intézmény jogutódjainál (Pannon Agrártudományi Egyetem, majd Nyugat-Magyarországi Egyetem). Egyetemi tanárrá 1979-ben nevezték ki. Három cikluson át (1976-1985) a mosonmagyaróvári Mezőgazdaságtudományi Kar dékánja, majd két ciklusban (1985-1988 és 1996-1999) az egyetem tudományos rektorhelyettese volt. 14 éven át (1987-2001) vezette a Kar Takarmányozásiam Tanszékét.

A kandidátusi fokozatot 1970-ben, a mezőgazdasági tudomány doktora fokozatot 1989-ben szerezte meg. A Magyar Tudományos Akadémia 2001-ben levelező tagjává, 2007-ben pedig rendes tagjává választotta.

Kutatómunkája a kérődzők energia-, fehérje- és aminosav-ellátásának, a takarmányok konzerválásának, valamint a melléktermékek takarmányozási célú hasznosításának kérdései köré koncentrált. A szarvasmarhák energia- és fehérjeellátásának kérdéskörében hazánkban elsőként, de nemzetközi vonatkozásban is az elsők között foglalkozott a bendőben csak kismértékben lebomló (bypass) zsír, fehérje, illetve aminosav készítmények takarmányozási szerepével, hatásmechanizmusuk tisztázásával, ilyen készítmények kifejlesztésével. Munkájának eredményeként indult be hazánkban a bypass metionin felhasználása a nagy tejtermelésű tehének takarmányozásában. Nevéhez fűződik az első hazai bypass fehérje- (Pannonprot) és bypass zsírkészítmény (Perfett-B) kifejlesztése, mely készítmények közül az utóbbi nemzetközi tekintetben is újdonságnak minősült.

Egyik kezdeményezője volt hazánkban azoknak a kutatásoknak, amelyek a niacinnak a kérődzők takarmányozásában történő használatát célozták. Kísérleti eredményeivel hozzájárult a niacin kérődzők anyagforgalmában betöltött szerepének teljesebb megismeréséhez.

Tagja volt annak a munkacsoportnak, amely 1983-86 között javaslatot dolgozott ki a keményítőérték helyett egy korszerű nettóenergia rendszer bevezetésére a hazai szarvasmarha takarmányozásban. A parciális nettóenergia (NE_m , NE_g , NE_i) használatán alapuló új rendszert 1986 óta jó eredménnyel alkalmazza mind a hazai kutatás, mind a gyakorlat.

Vezetőként irányította azt a kutatócsoportot, amely kidolgozta az új hazai fehérjeértékelési rendszert (Metabolizálható fehérje rendszer). Ez a kutatási eredmény 1999-ben került hazánkban a kérődző állatok takarmányozásában bevezetésre. Az új rendszer korszerű alapokra helyezte a kérődzők fehérje és aminosav ellátását. A rendszer alapelveit tekintve konform a világ fejlett szarvasmarha-tenyésztéssel rendelkező országaiban (köztük az Európai Unióban) alkalmazott fehérjeértékelési rendszerekkel. Az új energia- és fehérjeértékelési rendszerről munkatársaival könyvet írt, melyben a hazai rendszer elméleti alapjait és alkalmazásukhoz szükséges ismereteket adták közre (Szarvasmarha takarmányok energia- és fehérjeértékelése - Mezőgazda Kiadó, 2000. 170 p.).

Aktív részvételével kezdődött el a zöldségtakarmányok konzerválásához használt biológiai tartósítószer előállítását célzó kutató-fejlesztő munka hazánkban. A kísérletek során megállapították a starterkultúra hatékony működéséhez szükséges feltételeket (oltási csíraszám, a starterkultúra optimális faji összetétele, a kedvező vízáktivítási viszonyok meghatározása, szénhidrát szubsztrát tesztelés), majd ezekre az eredményekre építve vezetésével több biológiai tartósítószer (Monosil-Plus, Monomais, tejcukor alapú készítmény) került kifejlesztésre. Több új eredményt ért el a sejtfalbontó enzimeket tartalmazó harmadik generációs biológiai tartósítószer fejlesztésében is.

Több olyan élelmiszeripari melléktermékre dolgozott ki takarmányozási technológiát, amelyeket korábban nem, vagy nem megfelelő módon hasznosítottak. E munka keretében a Magyar Tejgazdasági Kísérleti Intézettel együttműködve olyan tej savó hasznosítási technológiát fejlesztettek ki, amellyel a tejsavót értéknövelő módon lehet a szarvasmarha takarmányozásban felhasználni. A kifejlesztett tejpótló borjútápszert (UF-Lacto) kiterjedten használták a szarvasmarha-tenyésztő gazdaságokban.

Új, gazdaságilag nagyhasznú hasznosítási technológiát dolgozott ki a növényolajipar legnagyobb mennyiségben előforduló, korábban környezetszennyező melléktermékének (szűrési maradék) energia-kiegészítő takarmánykénti felhasználására. A kifejlesztett energiadúsító készítményt (Perfett) ma is kiterjedten használja az üzemi gyakorlat.

Számos külföldi egyetemmel és kutatóintézettel alakított ki kutatási kapcsolatokat. A Martin-Luther Egyetem (Halle/Saale) Takarmányozási Intézetével, valamint a Marx Károly Egyetem (Lipcse) Takarmányozási Tanszékével szarvasmarha takarmányozási, a Colorado Állami Egyetem (Fort Collins, USA) Mikrobiológiai Intézetével, továbbá a Cseh Takarmányozási Kutatóintézettel (Phorelice) takarmánytartósítási témakörben működött együtt. A Martin Luther Egyetemen több alkalommal volt doktori értekezések opponense.

Kutatómunkájának eredményeit 196 tudományos publikációban adta közre. Ebből 152 tudományos folyóiratban jelent meg, 44 írása pedig, külföldi, illetve hazai tudományos konferenciákon megtartott előadásainak teljes terjedelemben megjelent anyaga. Publikációi közül 72 idegen nyelven látott napvilágot. 12 szakkönyv és egyetemi tankönyv elkészítésében vett részt, mint szerző, illetve mint szerkesztő. Könyvei egy évtizede az egyetemi oktatás és tudományos továbbképzés alapvető ismeretanyagát jelentik.

Tudományos munkáira 197 hivatkozás történt. Elfogadott szabadalmainak és know-how-jainak száma 11.

Kutatómunkája jól kapcsolódik a mezőgazdaságtudományi karokon folyó tudományos továbbképzésekhez. Vezetője a Nyugat-Magyarországi Egyetem Újhelyi Imre Állattenyésztési Doktori Iskolájában működő, a „Gazdasági állatok táplálékanyag ellátásának javítása” című programnak. Ez idáig 10 aspiráns, illetve PhD hallgató szerzett irányításával tudományos fokozatot, közülük 2 külföldi állampolgár volt. Három éven át elnöke volt a PATE Doktori Tanácsának, öt évig pedig az Újhelyi Imre

Állattenyésztési Doktori Iskolát vezette. Jelenleg is tagja a NYME Doktori Tanácsának. Az ország valamennyi állattenyésztési doktori iskolájában rendre megfordul opponensként, kutatási témák bírálójaként.

Aktívan kapcsolódik be a tudományos közéletbe. Számos hazai és külföldi tudományos testület tagja. Harmadik ciklusban elnöke az MTA AUatnemesítési, Állattenyésztési és Takarmányozási Bizottságának. Ugyancsak harmadik ciklusban elnöke az MTA Veszprémi Akadémiai Bizottság agrártudományi szakkbizottságának. Öt éven át (1993-97) tagja volt az OTKA Élőtudományi Szakkollégiumának. Hat évig (1990-96) vezette elnökként a TMB Állattenyésztési és Állatorvosi Szakkbizottságát. Az EAAP (European Association for Animal Production) Takarmányozási Szekciójának hazai tagja. A 8. Európai Biotechnológiai Kongresszuson az Agrobiotechnology-Bioindustry című szimpózium magyar társelnöke volt. Két tudományos folyóirat (Állattenyésztés és Takarmányozás, Tejgazdaság), valamint egy szakmai lap (Takarmányozás) szerkesztő bizottságának tagja. A Codex Pabularis Hungaricus szerkesztő bizottságának elnöke. Több éven át tagja volt az Országos Doktori és Habilitációs Tanácsnak, valamint a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság Agrártudományi Szakkbizottságának. Tagja az Országos Állatvédelmi Tanácsnak.

Tudományos munkásságának elismeréseként több alkalommal részesült kitüntetésben: Újhelyi Emlékérem, 1982. Wilhelm Kirchner Díj, 1983. (Németország) Darányi Ignác Díj, 1998. Gábor Dénes Díj, 1998.

Oktató és tudományos munkáját 2006-ban a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje kitüntetéssel ismerték el.

Debrecen, 2008. január 14.

Dr. Mihók Sándor
intézetvezető
egyetemi tanár

Kar érdekében kifejtett tevékenységének vázlatos ismertetése:

Schmidt János professzor úr oktatási és kutatási kapcsolata a Mezőgazdaságtudományi Karral, illetve az akkori AUattenyésztéstani Tanszékkel az 1970-es évek elejére nyúlik vissza. Ekkor elsősorban Herold István professzorral végeztek tananyag-fejlesztést, továbbá egymás szakkönyveinek alapos szakmai bírálatában vettek részt.

Ez a kapcsolat azóta is tart, sőt kiterebélyesedett. Rendszeresen végez opponenciát a PhD disszertációk elkészültekor, de a kutatómunkák véleményezésére is szívesen vállalkozik. Több tudományos konferenciánkat előadóként vagy elnökként segítette, gyakran vendégelőadóként is tisztelhattük. Már több alkalommal részt vett az intézményi akkreditációban, sőt a tanszék munkájának megítélésében, minősítésében is. Évtizedek óta szerepet vállal a takarmányozástan diszciplína tananyagának véleményezésében. Az AUatnemesítési, Állattenyésztési és Takarmányozási Akadémiai Bizottság elnökeként tanácsaival segíti tanszéki kollégáinkat.

Schmidt János kutatóprofesszor részére az állattenyésztés oktatásában, szaktudománya fejlesztésében, kiemelkedő nemzetközi elismertségben, az intézményeink közötti szakmai együttműködésben megnyilvánuló figyelemreméltó tevékenységéért a „Doctor Honoris Causa” kitüntető cím adományozását javasoljuk.

Debrecen, 2008. január 14.

Dr. Mihók Sándor
intézetvezető
egyetemi tanár